

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ യുദ്ധകാണ്ഡേ

॥ ചതുർദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ചതുർദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമസ്യാജ്ഞയാ വിഭീഷണേന സീതായാസ്തത്സമീപ
ആനയനം സീതാകർതൃകം പ്രിയതമമുഖചന്ദ്രസ്യ ദർശനം ച

തമുവാച മഹാപ്രാജ്ഞഃ
സോഽഭിവാദ്യ പ്ലവംഗമഃ |
രാമം കമലപത്രാക്ഷം
വരം സർവധനുഷ്മതാം || 6.114.1 ||

യന്നിമിത്തോഽയമാരംഭഃ
കർമണാം യഃ ഫലോദയഃ |
താം ദേവീം ശോകസന്തപ്താം
ദ്രഷ്ടുമർഹസി മൈമിലീം || 6.114.2 ||

സാ ഹി ശോകസമാവിഷ്ടാ
ബാഷ്പപർയാകുലേക്ഷണാ |
മൈമിലീ വിജയം ശ്രുത്വാ
ദ്രഷ്ടും ത്വാമഭികാക്ഷ്ഷതി || 6.114.3 ||

പൂർവകാത് പ്രത്യയാച്ചാഹ -
മുക്തോ വിശ്വസ്തയാ തയാ |

ദ്രഷ്ടുമിച്ഛാമി ഭർതാര -

മിതി പര്യാകുലേക്ഷണാ || 6.114.4 ||

ഏവമുക്തോ ഹനുമതാ

രാമോ ധർമഭൃതാം വരഃ |

ആഗച്ഛത് സഹസാ ധ്യാന -

മീഷദ്ബാഷ്പപരിപ്ലുതഃ || 6.114.5 ||

സ ദീർഘമഭിനിഃശ്വസ്യ

ജഗതീമവലോകയൻ |

ഉവാച മേഘസങ്കാശം

വിഭീഷണമുപസ്ഥിതം || 6.114.6 ||

ദിവ്യാംഗരാഗാം വൈദേഹീം

ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതാം |

ഇഹ സീതാം ശിരഃസ്നാതാ -

മുപസ്ഥാപയ മാ ചിരം || 6.114.7 ||

ഏവമുക്തസ്തു രാമേണ

ത്വരമാണോ വിഭീഷണഃ |

പ്രവിശ്യാന്തഃപുരം സീതാം

സ്ത്രീഭിഃ സ്വാഭിരചോദയത് || 6.114.8 ||

തതഃ സീതാം മഹാഭാഗാം

ദൃഷ്ട്വാവാച വിഭീഷണഃ |

മൂർധ്നി ബദ്ധാഞ്ജലിഃ ശ്രീമാൻ

വിനീതോ രാക്ഷസേശ്വരഃ || 6.114.9 ||

ദിവ്യാംഗരാഗാം വൈദേഹി

ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതാ |

യാനമാരോഹ ഭദ്രം തേ

ഭർതാ ത്വാം ദ്രഷ്ടുമിച്ഛതി || 6.114.10 ||

ഏവമുക്താ തു വൈദേഹീ

പ്രത്യുവാച വിഭീഷണം |

അസ്നാത്വാ ദ്രഷ്ടുമിച്ഛാമി

ഭർതാരം രാക്ഷസേശ്വര || 6.114.11 ||

തസ്യാസ്തദ് വചനം ശ്രുത്വാ

പ്രത്യുവാച വിഭീഷണം |

യഥാഹ രാമോ ഭർതാ തേ

തത് തഥാ കർതുമർഹസി || 6.114.12 ||

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ

മൈഥിലീ പതിദേവതാ |

ഭർതൃഭക്ത്യാവൃതാ സാധ്വീ

തഥേതി പ്രത്യഭാഷത || 6.114.13 ||

തതഃ സീതാം ശിരഃസ്നാതാം

സംയുക്താം പ്രതികർമണാ |

മഹാർഹാഭരണോപേതാം

മഹാർഹാംബരധാരിണീം || 6.114.14 ||

ആരോപ്യ ശിബികാം ദീപ്താം

പരാർധ്യാംബരസംവൃതാം |

രക്ഷാഭിർബഹുഭിർഗുപ്താ -

മാജഹാര വിഭീഷണം || 6.114.15 ||

സോഭിഗമ്യ മഹാത്മാനം

ജ്ഞാത്വാപി ധ്യാനമാസ്ഥിതം |

പ്രണതശ്ച പ്രഹൃഷ്ടശ്ച

പ്രാപ്താം സീതാം ന്യവേദയത് || 6.114.16 ||

താമാഗതാമുപശ്രുത്യ

രക്ഷാഗൃഹചിരോഷിതാം |

രോഷം ഹർഷം ച ദൈന്യം ച

രാഘവഃ പ്രാപ ശത്രുഹാ || 6.114.17 ||

തതോ യാനഗതാം സീതാം

സവിമർശം വിചാരയൻ |

വിഭീഷണമിദം വാക്യ -

മഹൃഷ്ടോ രാഘവോബ്രവീത് || 6.114.18 ||

രാക്ഷസാധിപതേ സൗമ്യ

നിത്യം മദ്വിജയേ രതഃ |

വൈദേഹീ സന്നികർഷം മേ

ക്ഷിപ്രം സമഭിഗച്ഛതു || 6.114.19 ||

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ

രാഘവസ്യ വിഭീഷണഃ |

തൂർണമുത്സാരണം തത്ര

കാരയാമാസ ധർമവിത് || 6.114.20 ||

കഞ്ചുകോഷ്ണീഷിണസ്തത്ര

വേത്രത്യാർത്ഥരപാണയഃ |

ഉത്സാരയന്തസ്താൻ യോധാൻ

സമന്താത് പരിചക്രമുഃ || 6.114.21 ||

ഋക്ഷാണാം വാനരാണാം ച

രാക്ഷസാനാം ച സർവശഃ |

വൃന്ദാൻയുത്സാർയമാണാനി
ദൂരമുത്തസ്ഥൂരന്തതഃ || 6.114.22 ||

തേഷാമുത്സാർയമാണാനാം
നിഃസ്വനഃ സുമഹാനഭൂത് |
വായുനോദ്ധൂയമാനസ്യ
സാഗരസ്യേവ നിഃസ്വനഃ || 6.114.23 ||

ഉത്സാർയമാണാംസ്താൻ ദൃഷ്ട്വാ
സമന്താജ്ജാതസംഭ്രമാൻ |
ദാക്ഷിൺയാത്തദമർഷാച്ച
വാരയാമാസ രാഘവഃ || 6.114.24 ||

സംരംഭാച്ചാബ്രവീദ് രാമ -
ശ്ചക്ഷുഷാ പ്രദഹന്നിവ |
വിഭീഷണം മഹാപ്രാജ്ഞം
സോപാലംഭമിദം വചഃ || 6.114.25 ||

കിമർഥം മാമനാദൃത്യ
ക്ലിശ്യതേ്യം ത്വയാ ജനഃ |
നിവർതയൈനമുദ്യോഗം
ജനോ്യം സ്വജനോ മമ || 6.114.26 ||

ന ഗൃഹാണി ന വസ്ത്രാണി
ന പ്രാകാരസ്തിരസ്ക്രിയാ |
നേദൃശാ രാജസത്കാരാ
വൃത്തമാവരണം സ്ക്രിയാഃ || 6.114.27 ||

വ്യസനേഷു ന കൃച്ഛേഷു
ന യുദ്ധേഷു സ്വയംവരേ |

ന ക്രതൗ നോ വിവാഹേ വാ
ദർശനം ദൃഷ്യതേ സ്ത്രിയാഃ || 6.114.28 ||

സൈഷാ വിപദ്ഗതാ ചൈവ
കൃഷ്ണേണ ച സമൻവിതാ |
ദർശനേ നാസ്തി ദോഷോഽസ്യ
മത്സമീപേ വിശേഷതഃ || 6.114.29 ||

വിസൃജ്യ ശിബികാം തസ്മാത്
പദ്ഭ്യാമേവാപസർപതു |
സമീപേ മമ വൈദേഹീം
പശ്യന്ത്യേതേ വനൗകസഃ || 6.114.30 ||

ഏവമുക്തസ്തു രാമേണ
സവിമർശോ വിഭീഷണം |
രാമസ്യോപാനയത് സീതാം
സന്നികർഷം വിനീതവത് || 6.114.31 ||

തതോ ലക്ഷ്മണസുഗ്രീവൗ
ഹനുമാംശ്ച പ്ലവംഗമഃ |
നിശമ്യ വാക്യം രാമസ്യ
ബഭൂവുർവ്യഥിതാ ഭൃശം || 6.114.32 ||

കലത്രനിരപേക്ഷൈശ്ച
ഇംഗിതൈരസ്യ ദാരുണൈഃ |
അപ്രീതമിവ സീതായാം
തർക്കയന്തി സ്ഥ രാഘവം || 6.114.33 ||

ലജ്ജയാ ത്വവലീയന്തീ
സ്പേഷു ഗാത്രേഷു മൈഥിലീ |

വിഭീഷണേനാനുഗതാ

ഭർതാരം സാഭ്യവർത്ത || 6.114.34 ||

വിസ്ഥയാച്ച പ്രഹർഷാച്ച

സ്നേഹാച്ച പതിഭേവതാ |

ഉദൈക്ഷത മുഖം ഭർതൃഃ

സൗമ്യം സൗമ്യതരാനനാ || 6.114.35 ||

അഥ സമപനുദന്മനഃക്ലമം സാ

സുചിരമദൃഷ്ടമുദീക്ഷ്യ വൈ പ്രിയസ്യ |

വദനമുദിതപൂർണ്ണചന്ദ്രകാന്തം

വിമലശശാങ്കനിഭാനനാ തദാഽസീത് || 6.114.36 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

യുദ്ധകാണ്ഡേ ചതുർദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||